

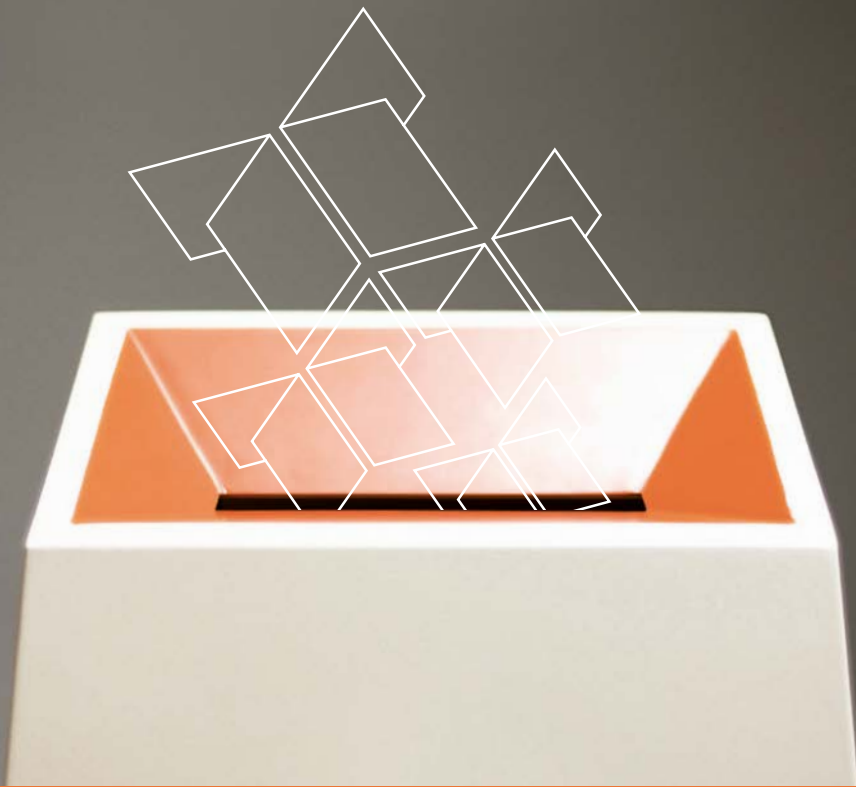

VALG

INFORMASJON

Kommunestyre- og fylkestingsvalget 2015

Viktig informasjon til deg som skal stemme

Valgdagen er 14. september. Husk legitimasjon!

Kommunal- og
moderniseringsdepartementet

Kommunestyre- og fylkestingsvalget 2015

Ved valget velger vi representanter til kommunestyret og fylkestinget.

Kommunestyret er kommunens øverste organ. Her blir det tatt beslutninger i lokale saker som barnehager, barnevern, plan- og arealspørsmål, grunnskole, helse- og omsorgstjenester, kulturtiltak og renovasjon.

Fylkestinget er fylkeskommunens øverste organ. Fylkestinget tar beslutninger om blant annet videregående opplæring, fylkesveier med tilhørende fergestrekninger, lokal kollektivtransport og kulturtiltak.

I Oslo er det kommunestyrevalg og valg til bydelsutvalg, men ikke fylkestingsvalg.

I 20 kommuner kan 16- og 17-åringene stemme ved kommunestyrevalget. Dette gjelder for kommunene Austevoll, Eid, Gausdal, Hamar, Horten, Hå, Klæbu, Kautokeino, Kristiansund, Lillesand, Luster, Mandal, Marker, Målselv, Namdalseid, Oppegård, Porsgrunn, Stavanger, Tysfjord og Vadsø.

Det er de lokale sakene som påvirker hverdagen din mest. Når du stemmer, er du med og bestemmer hvem som skal representere deg og dine interesser i kommunestyret og fylkestinget.

I denne brosjyren får du informasjon om hvordan du går fram.

Valgdagen er mandag 14. september 2015

Mange kommuner holder også valg søndag 13. september.
Kommunen informerer om det er valg en eller to dager.

Husk legitimasjon når du stemmer!

Valgloven krever at en velger som er ukjent for stemmemottaker skal legitimere seg. Legitimasjon kan for eksempel være pass, førerkort eller bankkort med bilde, men du kan også bruke annen type legitimasjon. Kravet til legitimasjon er at den inneholder velgerens navn, fødselsdato og bilde.

Hvis du oppholder deg på en institusjon som sykehjem, sykehus eller fengsel, kan du få en ansatt ved institusjonen til å bekrefte din identitet.

Alle velgere får tilsendt valgkort

På forsiden av valgkortet finner du informasjon om hvilket valglokale du er registrert ved og lokalets åpningstid på valgdagen. Du trenger ikke valgkortet for å stemme, men det sparer deg for tid. Valgkortet gjelder ikke som legitimasjon.

Hvem kan stemme?

- Norske statsborgere som har fylt 18 år innen utgangen av 2015 og som er, eller har vært, registrert bosatt i Norge.
- Statsborgere i andre nordiske land som har fylt 18 år innen utgangen av 2015, og som har vært registrert bosatt i Norge senest 30. juni 2015.
- Øvrige utenlandske statsborgere som har fylt 18 år innen utgangen av 2015, og som har vært registrert bosatt i Norge sammenhengende de tre siste årene før valgdagen.
- I 20 kommuner kan de som har fylt 16 år innen utgangen av 2015 stemme ved kommunestyrevalget. De må oppfylle bosettingsvilkårene som nevnt over. Se side 2 hvilke kommuner dette gjelder.

Når og hvor kan du stemme?

På **valgdagen** må du stemme i kommunen du er registrert bosatt i per 30. juni 2015. Du kan stemme i hvilket som helst valglokale i kommunen.

Forhåndsstemme kan du gjøre fra 1. juli til og med 11. september i hvilken som helst kommune.

Se illustrasjoner på neste side som viser hvordan du stemmer i hjemkommunen din.

Hvis du stemmer utenfor egen kommune, blir fremgangsmåten litt annerledes. Da får du utdelt en stemmeseddel som er påført de registrerte politiske partienes navn, uten kandidatnavn. Du må da krysse av for eller skrive på hvilket parti/gruppe du vil stemme på. Du kan også selv skaffe stemmeseddel fra din kommune og bruke den hvis du ønsker å gi personstemmer til kandidater. Det samme gjelder hvis du stemmer utenfor fylket ditt ved fylkestingsvalget.

Stemmer du utenfor egen kommune, skal du få en valgfunksjonær til å stemple stemmesedlene før du legger dem ned i en stemmeseddelkonvolutt. Denne konvolutten og valgkortet blir så lagt ned i en omslagskonvolutt, som deretter legges i valgurnen. Stemmen blir sendt til din hjemkommune for opptelling.

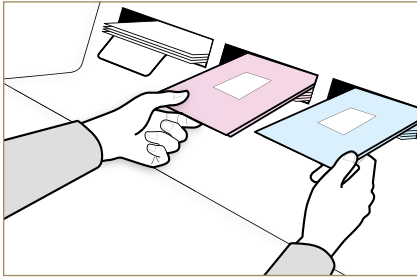
Er du syk eller ufør, kan du søke kommunen om å få forhåndsstemme hjemme. Kommunen informerer om søknadsfrist.

Kommunen informerer om hvor valglokalene er og åpningstider.

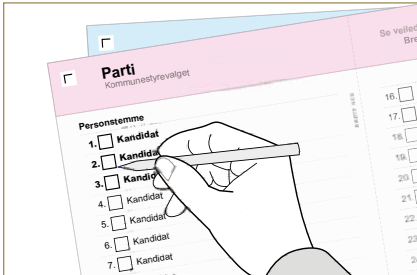
Fra august kan du også finne
ditt valglokale på mobiltelefonen:
www.valglokaler.no

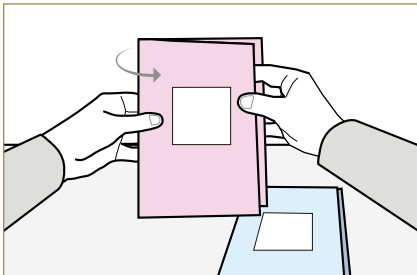
Hvordan stemmer du i din hjemkommune?

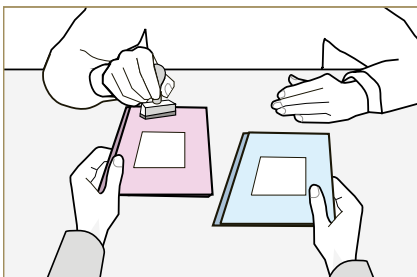
1) Ta stemmesedlene du vil bruke: en for kommunestyrevalget og en for fylkestingsvalget.

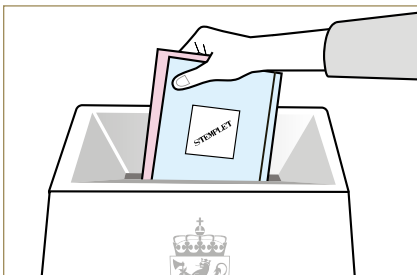
2) Gjør eventuelle endringer på stemmesedlene (se veiledning neste side).

3) Brett hver av stemmesedlene med partinavnet inn og feltet for stempeling ut – da kan ingen se hva du stemmer. Det skal ikke brukes konvolutt eller annet omslag rundt stemmesedlene.

4) Gå til en valgfunksjonær og få et stempel på utsiden av stemmesedlene. Begge stemmesedlene må ha stempel for å bli godkjent!

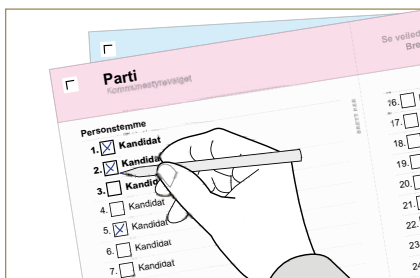
5) Legg de stemplede stemmesedlene i valgurnen.

Hvordan endrer du på stemmeseddelen?

Dersom du ønsker å påvirke hvilke kandidater som blir valgt, må du gi personstemme til disse kandidatene. Det er opp til deg om du vil endre på stemmeseddelen ved å gi personstemme.

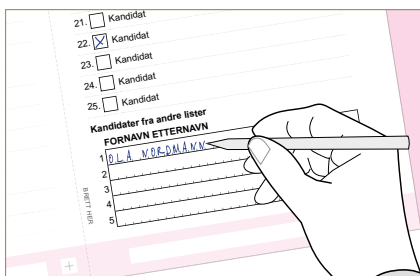
Ikke vær redd for å gjøre endringer. Fremgangsmåten står også på stemmeseddelen. Stemmen din blir ikke forkastet selv om du gjør feil!

Slik gir du personstemme:

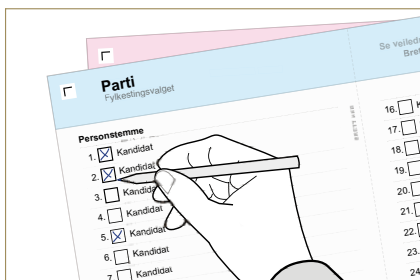
Ved kommunestyrevalget:

1) Sett et kryss i ruten ved navnet til kandidatene du vil stemme på. Du kan gi personstemme til så mange kandidater du vil.

2) Skriv kandidatnavn fra andre partier/grupper i et eget felt på stemmeseddelen. Hvor mange kandidatnavn du kan føre opp, står på stemmeseddelen.

Vær oppmerksom på at hvis du gir personstemme til en kandidat fra et annet parti/gruppe, vil en såkalt listestemme bli overført til det andre partiet/gruppen.

Ved fylkestingsvalget:

Sett et kryss i ruten ved navnet til kandidatene du vil stemme på. Du kan gi personstemme til så mange kandidater du vil.

Hvem blir valgt?

Først finner valgstyret ut hvor mange representanter de forskjellige partiene eller gruppene får i kommunestyret eller fylkestinget. Deretter teller valgstyret opp personstemmene for å finne ut hvilke kandidater som blir valgt fra hvert parti eller gruppe.

Du finner mer informasjon på www.valg.no

Utgitt 2015 av Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Publikasjonen finnes også på nynorsk, samisk og ti fremmedspråk

For mer informasjon om valget, se **www.valg.no**

Publikasjonsnummer: H-2344 Bokmål